

POEZI
VDEKJA E DITËLINDJES

ELIFE LUZHA

TINGËLLIMË E NDJESHMËRISË

Libri "Vdekja e ditëlindjes" e krijuseses Elife Luzha është libri i tretë me poezi dhe njëkohësisht është befasia e tretë që i sjell lexuesit. Origjina e frymëzimit të saj vazhdon duke u mveshur edhe më estetikisht ashtu si vjen bota e saj ideore duke u zgjëruar. Në këtë përmbledhje vjershash kjo krijuese del edhe më kërkuese ndaj vetes dhe arrinë të njësoj lexuesin me poezinë e saj duke e gjallëruar dhe nxitur estetikisht nëpër gjithë situatat dhe çastet e saj të frymëzimit. Poezitë e këtij libri vijnë si një tingëllimë e ndjeshmërisë së saj, e cila në këtë rast mund të identifikohet si një shenjë e afinitetit krijues të saj. Kjo shënon një avansim të autores si një krijuese që procesin e shkrimit tanimë e merr si një prodhim të nevojës së botës së brendshme, si një prodhim të konceptit të saj për të dhe njëkohësisht kjo shënon një stad të vetëdijës së saj letrare që gjithësesi tani është i formësuar. Në libër hetohet një shqetësim përmanent që kalon vazhdimisht në krijim, në prodhimin e materializuar të ndjenjës duke bartur ide të veçanta. Gjithçka që e turbullon ose e gëzon autoren, paraqet frymëzimin e saj. Jeta, vërshuese me befasitë dhe të papriturat e saj, klíma

shoqërore shpesh edhe si produkt i së kaluarës, vetmia e dhembja i krijojnë një hapësirë medituese që e bën të asocionon në shumëkuptimisht poezia e saj. Natyrisht kjo është një përparësi për librin. E veçanta e librit është këmbëngulësia e autorës që ta thotë të tërën, gjë kjo që në shumë raste e sfordon paraqitjen krijuese të saj duke bërë edhe ndonjë përgjithësim, por kjo më tepër mund të merret edhe si një segment i pasionit të padëgjueshëm për komunikim me lexuesin. Poezitë tregojnë ndjenën e fortë të kujtimit për vendlindjen, të dashurëve dhe forcës së bukurisë së jetës dhe natyrës. Rrethanat dhe kryengritësia ndaj tyre, janë një pjesë tjetër e kësaj bote poetike, si gjendja e caktuar ndenjësore në përceptimin e caktuar ndjenjësor, në përcaktimin e rrjedhës së kohës dhe inatit të njerëzve në të (korbat, zvarranikët, lukunitë), janë qeniet që kohës nuk i përballojnë dot. Disa nga poezitë janë shenja kujtesore të përjetimeve subjektive (Njeriu perendi apo poezia (Të pagjeturit), duke reflektuar ndjeshmërinë e saj ndaj dhembjes që e rrethon me një forcë kurajoje morale të lartë. Autorja mjete ka kordelet paqësore në poezinë „Të pagjeturit“ ajo është mjaft e rreptë sepse tanimë: Në makth / retë u mplakën / mbi kokën time / pjaln bryme zbardhon. Gjithë atë që ka në mendje dhe në subjektivën e saj, autorja e bën libër përmes udhës së frymëzimit i cili në vazhdimësi vjen ashtu si e ndien ajo botën dhe kujtimin, atë që është dashur të mbetet e të mos harrohet si një e djeshme. Autorja nuk kalon kalimthi mbi asnjë motiv, por rrinë zgjuar mbi çdo ndjenjë e ide për t'i shpalosur deri në fund vullnetshëm dhe drejtpeshueshëm, çdoherë duke qenë pashmangshëm kritike ndaj emocionit shpërthyes. Në këto poezi vërehen edhe degëzime të të njëjtit frymëzim dhe kjo bëhet natyrshëm sepse dalin si pjesë të objektivit të saj krijues, por të shfaqura me një gjuhë tjetër dhe në kontekste të ndryshme. Duke qenë kështu, këto degëzime dalin të efektshme në kuptimin e ofrimit më të plotë të botës së autores, statusit të saj si krijuese. Këmbëngulëse në qërimin e hesapeve me veten dhe me atë që e rrethon krijuesja është në rrënjën e frymëzimit, të cilën me vite e ka hulumtuar, ndaj del me tri libra për një kohë të

shkurtë dhe këto janë prodhime të paqetësisë së saj shpirtërore, meqë dy decenie ka jetuar larg çdo gjëje të dashur, por librat janë dëshmia se ajo ishte afër çdoherë. Ndoshta për këtë shumë poezi i përshkon një diskurs moral edhe atë përmes personazheve historikë si janë Gj. Kastrioti, mbretëresha ilire Teuta, historia e Arbërit tj. Libri "Vdekja e ditëlindjes" ka një frymë shumë të veçantë frymëzimi, një leksik shumë të pasur dhe reflekton një forcë krijuese të autorës, gjë që na bën të besojmë se ajo do të na jep edhe libra të tjerë.

Qibrije Demiri - Frangu

DANS KORBASH

Dans korbash

*Në vargmale e lëshova zemrën
Si zogun
Legjenda fshau
Kohe lukunish pabesia mpreh dhëmbët
Akrepat e orës tani thyer
Dans luhet
Me krrokamë korbash
Dang dang krra krra
E mëngjeseve
Gjarpërinjtë helmosin barin*

Plagët e gjalla

Fytyra mumjesh mbajnë udhët

Ujë kroi s'ka as për ilaç
Gjergj Elez Alisë t'ia freskojë plagët
Tek logu mbinë legjenda
Për sytë e motrës
Nuk e di si
Gjergji me nëntë plagë
Gjallë mbet

Në krah engjëjsh

Më lejo ta heq mallin
Si shaminë ime ëmë
Shtrëngimi në gjoks
Frymëmarrjen ma ndalon
Deri në palcën e ashtit
Ta ndjejë dashurinë tënde
Aromën e blerimeve tua ta nuhas
Dhe të dehem në prehrin tënd
Duke pirë mushtin nga duart e tua
Të preku hënën

Më lejo
Të shtrihem në balten tënde
E të bëhem pis si atëherë
Unë fëmijë e lazdruar
Tek fole e dallëndyshes
Të shoh syrin e pranverës
A ka ndryshuar

Mos e shtro sofrën për mua
Ja shikimi yt
Është bukë
Është ujë

Ja prushin tim ha
Mbi gjoksin tënd

Po më zuri gjumi

Thuaju zogjve të malit
Në krah engjëjsh
Në ëndrrën e bardhë Ajo
Po fle

Në Trieshtë

Teksa po rrija në tavernë
Dy pëllumba fluturimin ndalën
Mbi hijen time
Tek sheshi pranë bregdetit
Në Trieshtë
Unë njeri me zemër pëllumbi
Me troha buke i gostita
Pëllumbat shpirtnjeriu
Çukitën
Derisa urinë e shuan
Ah
Lotët në sytë e mi
Duar fëmijësh
Lypsarë të Kosovës
M'u kujtuan
Imazh i trishtë
I ndërgjegjes sonë
Të copëzuar

Mëkat i bukur

Këngën ia dhurova dhembjes
Që të fle mbi ëndrra
Pranverave
Të dashurohet

Zambak për flutura
Në kopshtin e zemrës
Mbolla

Shtigjeve të muzgëta

Zura xixëllonja
Drejt dritës së agsholtë
Ecja

Mëngjeset e vesta
Me pika loti
I numërova

Mëkat bëra
Duke të pritur ty
Trëndafilat i copëtova

Gjeografia e zemrës

Nata e përqafoi qiellin e purpurt
Tek syri gjysmë i hapur
I yllit në zgjim

Polet në faqen e tokës shtrirë
Ia dëgjojnë frymëmarrjen
Erërave
Deri në zemër

Syri mat e ç' mat
Horizontet e shkrumbuara
Me ajër të akullt
Matematikë e gabuar
Me gjakun e zemrës sime
Vijëzon kufijtë
E atdheut të tkurrur

Filli i ri

Varka e shpresës sërish u përmbys
Dhe lotët u bën një me detin

Valën me not e qetësova
Trishtimin me guaca gjerdan

*I vura shpirtit tim
Rrugët e ndara me zemër i spërkata
Magjishëm në trupin tim e ngjiza
Makthin përshëndeta në vegim*

*Kë do të takoj
Fushat e bleruara
A gurët e thepisur
Nuk e di*

Lutja

*Tek bardhësi e resë
Lutja ime ulet e pi ujë
Flatra i vë shpresës*

*Dita që në të zbardhur ftohet
Retë e lëngëzuara
Ma prishin magjinë
E ëndrrës për një çast
Më zë frika*

*Përgjigje s'marrin
Buzët e mia
Shkrumb
Edhe kur qielli lëngëzon
Mallin e vet*

*Simfoni e trishtë
E çapkënlleqe të kohës jorgovan
Hija e zhgënjimit më ndjekë
Me krahët e mi
Bën lojë n' horizont*

*Lutja ime
Drejtëz e lakuar shprese
Tek retë e vrenjtura
Rutinë dhembjeje bëhet*

Pafundësia e marrëzisë

*Udhët e lakadredhëta
I mbulon megjulla
Fushave
Era e trazuar shakullinë
Çmendurisht luan
Me gjelbërimin e tyre
Pritja trokëllinë
Si pikla kroi
Mbi shpirt bën vrimë
Derisa netët i hanë ditët
Me dhëmbë shtrigash
E gjaku i jetës rrjedh
Mbi humnerat e djersitura
Me hukama gjarpërinjsh
Kambana nuk dëgjohet
Nga re të tendosura
E ne flemë mbi tmerrin
Merimangat qosheve
Rrjetzojnë prita
Gosti shumëkëmbëshash
Zvarranikësh
Kroi rrjedh pika-pika
E pritja trokëllinë*

Ëndrra e trishtë

*Në djep yjesh
Më përkund nata
Si mbi qepallë Tanushe*

*Ëndrra me teket e veta
Lehtë mbështet
Në nënkresën time të pendëlt*

Me butësi engjëlli

*E bardhësi zemre
Pafajsisht pëshpëriti*

*A e din çka do të thotë
Të rrish me thnegla*

*E trembur u zgjova
Me rreze hëne
Natën shkunda*

*As ëndrrën më nuk e gjeta
Iku me teket e veta*

Unë ia di emrin

*Shkëlqimin ma pate lakmi
Ndaj hapin më godite
Me ngjyrë mavi blerimin
E deshe në pikturë*

*Dikur
Puhizë dashuria
Me vello ëndrrat nusëroi
Me zogun e blerimit
Vallëzova
Me fluturat
Demonit në radhë
Pre i isha
Tek fushë vashërore
Që vetëm unë ia di emrin
Në zemër e ruaja
Sa kohë
Ti
Demonët radhitë
Në vallen e shtrigave nudo
Duke spërkatur tokat e gurta
Me ngjyrë mavi
Unë eca*

*Drejt ditës nusërore
Vellon e zbukurova
Me kordele paqësore*

Të pagjeturit

*Copa kristali sytë e mi
Det dhembja parzmën godet
Lot e mall maratonomak
Nga dhimbje nënash
Tremben çakejt
Amanetet stinët copëtojnë
Eshtrat t'ua mbjellin sërish*

*Fosfori xixë stralli
Feniksin rizgjon
Dheu i ngrohët
Hapet si plagë zemre
Një pëllëmbë toke
Për ty ooo vëlla*

*Në makth
Retë u mplaken
Mbi kokën time
Pjalm bryme zbardhon
Duke i gdhendur kujtimet në gur
Që sa kohë
Në lajthitje ëndrrat
Bimojnë dhembje
Netëve pafund
Varg lumi
Në syrin e nënave
Pa gjumë*

Dhembje malli

*Pikla shiu i ftohët
Bie në dritaren e shpresës*

Kujtimi
Me vrap kaprolli
Ik fati
Thepmajave
M'u valëvit zemra
Mbështjellë e kam
Me fletët e dushkut
Të malit tim
Pranverave mbi lisa
Pipthat të brishta gjelbërojnë
Mashtrimi ve kurorë
Fluturat me ngjyra shprese
Peizazhin e prekin
Ah
Pastaj vjen vjeshta
Pafund

Ecja monotone

Hëna shtrirë në trotuar
Kalimtarët me rreze
Spërkat
Në duar të shtrënguara
Të dashuruarve
Kujtimi bulëzon
Sërish

Unë fillikat vetëm
E zbukuruar me lotin
Shëtis nëpër Prishtinë
Si ballë hëneje
E ndritur me shpresën
Sa shume desha
Të takoj ty
Gjithçka e imja

Si në planet tjetër ecja
Yje e hënë mu tretën në sy

Lumi

*Si fllad mali
Gjarpëron
I pandier
Si
Puthja e parë e
Pafajësisë*

*Plot të panjohura
Të dëgjuara fshehtësira
Në zemër të madhe
Se si i ngujon*

*Me plagë zemrash
E dashuri ëndrrash
I ngreh kullave mur
Pastaj jeta aty zgjon*

*Bartë edhe shumë gjëra
Din shumë të pathëna
Në krahët e fluturave
Ti ëndrra mbjellë*

*Fushave i dhuron blertësi
Tokës zemrën ia freskon
Ëndrrën time të vetme
Ta besova
Vetëm ti ma mëkon*

YDEKJA E DITËLINDJES

Në vend të parathënies

*Majat e maleve
Me parzmën time i kam mprehur
Mbi fosforin tim sofrën e kam shtruar*

Gosti për perëndi
Me këngë rituale
Duke i pagëzuar brezat
Unë re mbi re
Largova myshkun e shekujve
Rrugëve kah eci
E ndjej trokun e kalit
Heroit të Motit të Madh
Hijen ia preku
Në Dardani u pagëzua kuq e zi
Duke bere epoka
Me ngjyrën e dejve të mi
E ty
Nga ç' nëmë nëne të është gurëzuar zemra
Thith gjakun e dejve të mi
E perëndive sofrën ua trazon
Mijëra vjet ditëlindjen ARBËRI
Ta këndoj

S'të pashë më

Me vargun tim stinët ledhatova
Me fjalë nuk zihet bota më thoshe
Sa herë shkrova ndonjë rimë
Bukurinë ëndrrës ia shtoja

Nënshkrimi yt në çdo radhë
Vulë shpirti pa ngjyrë
Pa dashur në vargun tim
Për ty
Mendimi fërfërinë si pelerinë
Ti
Nga vargu me ike pa zë
Me rrënjë rimën e shkule

Dritaret punë nuk bënë
I hapa e mbylla si zemrën
Varg e rimë u hirëzuan

Në prushin e ndjenjës

Atdheu

*Në prehrin tënd agimeve
I lidha polet e maleve gjigante
Rrugët m'i shndërrove në tunel të pafund
Kurorë e dhembjes
Blerimi peng ma mbajti
Te fushat tua
Lumenjtë varguar në sy
I ruajta për mallin tim
Me le
Pse të lash
Këngë e dasmës e pakënduar
Mbet
Sa kohë unë Teuta
Fushën e gërreva me grushte
Në kështjellën e zemrës
E ruajta me fleta ftonjsh
Dashurinë
Një ditë apoteozat
M'i shkund tërmeti i mallit
Relievi im i pafund që
Çdo stinë blerimet i spërkat
Medet*

Mesazh në telefon

*Në copa zemre e kodova qëndismë
Mesazhin që ma dërgove
U deshifrua dhembja
Përtej palce
Qëndisur tatuazh
Ëndrrat i balsamosa
Në galaksinë e yjeve*

Jeta

Hëna rrugët m'i dritëroi
Në kopshtin me trëndafila
Me gugamë pëllumbash
Pira kafënë
Vetëm qukapiku dyzon vrima
Tek druri i harkuar
Shtëpi të re për banim
Thellë më bulëzuan mendimet
Për jetën

Larg teje

Në fushën e kujtimit
Mendimet garojnë
Nëpër honet e kohës mbarsur
Si gazele dashuria ime
Në fushën e pikëllimit shtrirë

Po largohem
Dëshirat
Në rreze dielli i kam varur
Blerimin ta ledhatojnë në agmi
Bjeshkës
Me ia shkri akujt

Çdoherë ta puthi ballin
Netëve të ethta
Ta zgjoj këngën
Kur mërzia të ketë kapluar Ty
Ta kujtoj ëndrrën
Mëngjeseve kur të jesh zgjuar
Pallën të ta ndrijë
Që varur e mbajnë
Sa brezni
Plagën të ta thaj
E imja Arbëri

Qartësi

*Si në kuvertë e mbyllur
Fjala ime
Peshon në metafora
Me rrënjë lashtësie
Mprehur
Metaforat t'i deshifroj desha
Toka u dridh tërmet
Lisi u rrëzua pa u djegë
Fusha pa logje mbeti shkret
Mjegullat
Rrjete merimange
Ngulfasin ajrin
Sprija thith gjak
Ne dejtë e mi prushi flakë
Vaji bar plage
Orakujt në metastazë
Të gjitha janë
Tek fjalët e mia
Të mbyllura në metafora
Si në kuvertë
Le të dridh tërmeti
Le të njëzohen lumenjtë
Ti pellazgia ime shpërthe
Prek qiejt*

Vdekja e ditëlindjes

*Autostradë dhembja
Rrugëve të mia pa kthim
Thërimia thërima m'i bëri
Ëndrrat e xhamta
Shpirti pasqyrë dashurie
Shpresoi ardhjen tënde*

*Nuk erdhe
As kur ditëlindja ime vdiq*

*Në kremten që nuk filloi
Ajri i jeshiltë
Më shkundi kujtimin*

*Tek megjulla e dendur
E vara qepallën e mallit
Që më thepoj zemrën*

Nëna ime rruzare

*Në gjuhë të përkulur
Nderit dhe madhështisë tënde*

*Në ballin tënd kalëron vuajtja
Mozaik i shpirtit*

*Tek qielli i ëndrrave
Dhimbjet radhitë*

*Duke i ngujuar lotët
Në fushën e ndjenjës*

*Që të shpërthejnë për gëzimet
E takimeve tona të mallta*

*Nëna ime
Rruzare xhevahresh*

*Në kopshtin e zemrës tënde
Flijimi ka rrënjët*

Kënga me nota dielli

*Kurrë
Nuk
Ia
Kuptova
Këngën qyqes*

*As ngjyrën
E korbit
Se kuptova
Si mungesën e këmbëve
Te gjarpërinjtë
Fluturimin e shqiponjës
Krahët e engjëllit ma shpjegojnë
E kënga ime
Komponim dashurie
Me nota dielli
Mbet*

Zbrazëtirë

*Valët e detit vdiqën
Buzëmbremja duke u zgjuar bie
Guaca e yje deti
Dremitën nën strehë rëre
Vrapi i mallit m'u ndal
Tek rreth i horizontit
Me ngjyrën e kuqërremtë
Dashurinë pikturova
Ah ti matanë këndeje unë vetëm
Nën qiell yjesh njësoj
E valtë dashuria më copëton
Shpirtin atëherë nis ta kujtoj*

Meditim

*Ndër dhëmbët
E brengave
Koha zhduket
Zemra ime
Me nota violine
Shkruan simfoni
Shiu bie
Akuj me thepa
Pa mbarim*

*Duke ia shtrembëruar
Emrin malit
Mezhdave
Lulëkuqet mbeten
Pasthirrmë*

Ik

*Kur të duash mbylle derën
Atje të presin kujtimet e mia
Janë kudo
Me ajër mbështjellë
Tek fole e thurur
Me rrënjë zemre
Dhembja përtërinë
Fuqinë
Ik
Shtratin
Me ëndrrat e mia
Shtroje
Në mëngjes
Shkundi mbi vesë
Dhe shkel mbi to
Unë do t'i thaj lotët
Tek pasqyre e diellit
Ti i mbyllur tek dhembja
Jeto*

Historia

*Mbi shpatullat e mia
Rrotullohesh
Gjarpërinjtë
Presin rënien time
Të helmëta dëshira
Trazojnë ajrin
Unë eci drejt malit tim
Rrugëve ilirishte*

*Nga qiejt e zbardhur
Perënditë pellazge
Më spërkatin dashurinë
Një ditë
Do të perëndoje ligësia
Të frymojë lirshëm
Njerëzia*

Piktura

*Në bardhësi pëlhure
Sytë kornizë
Zemra në mes si gjithnjë
Gjaku vërshon në vend lumi
Këmbët trung
Me duar të degëzuara
Ëndrrat rrugë me pjerrtësi
Galeria e shpirtit sa e çuditshme
Me panel plot ngjyra vuajtjesh
I bartë kah të shkojë
Jeta*

Gjëma

*Karvan shkretëtire pasioni
Bulëzim djerse e ftohti
Ma mbulon ballin
Qielli i brengave
Me ngjyrën e vet më përpin
Dua të bërtas
Po kush më dëgjon
Mespërmes pabesia
Shkel mbi trupin tim
Rërë e tharë
Zhgënjimi
Në rrugë shkretëtire
Shtohet pa fund*

Shiu

Brengen time
Në lot e ktheu qielli
Nga qepallat e reve
Trishtimi i rrebeshtë bie
Reja si demon
Kujtimet suvenire
M'i hedh mbi fytyrë
Koha dyzohet
Qyqe pabesia
E veshur me tradhti
Thur himne
Mashtrimin e lartëson
Pasioni im
Pëlçet në horizont
Në këtë kohë

KOHË KUTURU

Kuturu

Flutura ma solli
Porosinë tënde
Mos fol
Dhembjet i varrosa
Në parmak
Tani kam lule
Ujitur me lotin
E acareve
Me flatra pëllumbash
Retrospektiva
U zhduk
E di

Kali i Trojës

Si në eklips
Nata errësuar

Pa yje

*Në ftohtësi mermeri
U përmbys bota*

*Nga barku i kalit
Ushtarët
Trojën e nxinë*

*Copa trupi
Ushtarësh të vdekur
Varur mureve*

Të tradhtisë peng

*Në logun e betejës
Nuk vdiqën*

*Me kalin e vdekur
I vranë*

Rizgjimi i bukur

*Me rreze hëne
U ndritë nata
E valtë lumturia
Ndjenjën ma pushtoi
Shkumbëza e detit
Si lule orkide
Ëndrrat m'i dehu*

*Një natë shetie rreth detit
Mbi një cep qielli
Të shpirtit
Fluturim i pulëbardhës
Një kujtim ma rizgjo*

Mbyllur në kujtim

*Hëna m'i përgjoi
Mendimet*

*Në kostelacion yjesh
Pamja jote
Më vezulliu*

*But e ledhatova
Dëshirën e ëndrrës*

*Me lotin u mbylla
Te kujtimi*

Fjala e papagallit

*Për vetminë e Robinson Krussos
Foli papagalli mbrëmë*

*Malet narracionin e mësuam
përmendësh*

Po Krussoja kujt i tha

*Vetmia më ndoqi
Duke kërkuar njeriun*

Përjetësi kënge

*Sofrën me bukë mrume
Koliqi e ka të shtruar*

*Nga thepmajat
Zë kushtrimi bie*

*Lasgushi këndon
Me lotin e mallit*

Mespërmes Shqipërisë

Me lot Drini në syrin e amshimit

Dëshirat

*Këmbëzbathur
Luadheve tua
Kam shkelur vesën
Mëngjeseve të ftohta
Që të rritem për një ditë*

*Qiellin ëndërroja
Ta preku
Tek ngjyrë ylberi
Të jem lot i qeshur
I dhembjeve tua*

*Lakenjtë që të gjakosnin
Me rrufe
T'i largoj desha*

*Në panteon
Ta shkruaj emrin
Me trupin tim*

*Kosovë
Dashuria ime
E pambarim*

Njeri perëndi (Vëllaut Kadriut)

*Me rrufe torturash
Trupin tënde të flashkët
E goditën gjakësorët*

*Të freskëta
Blerime tëmbëlore
Vitet e tua*

*Ligësi përbindëshash
Lakuni të uritura ishin
Çnjerëzorët*

*Mbi plagën tënde
Ylber degëzohej liria*

*Në kaltërinë e qiellit
Sa herë betuar ishe*

*Njëmijë herë lindje
Blerimit me ju fal*

*Nuk dini ç 'bëni
Ishte fjala jote*

*Si promete
U ringjalle*

Çast

*Rrezet e ngazëlluara
Gudulisin syçkat e luleve
Tek luadhi i fluturave
Gjithçka shkëlqen
Për pikturim*

Ah

*Po frymëzimi im ku mbeti
Dora u shtang tek paneli
Pikëllimi lëshoi vellon
U stolis në trupin tim*

Krahësim

*Në çfarë ngjan loti
Po deti në çfarë ngjanë
Me njërin*

*Peshoj mallin
Zemrën
Me tjetrin zgjeroj*

Ecje nëpër qiell

*Sa gjatë eca
Nëpër qiell
Duke kërkuar
Ta ndjej
Dheun e ngrohët*

Pse

*Në kokë Krishtit i vunë gjemba hekuri
E me gozhdë këmbët ia shpuan
E pyeta një të ri slloven
Valle bota te ketë qenë çmendur
E çmendur është dhe tani
Më tha ai i ri*

Kur jam me ty

*Në çdo stinë
Gjelbëron behari
Trishtimi
Se ku ik nuk e di
Gjithçka
Merr kuptimin e vet
Kur ti
Emrin tim thërret*

Kohët

*Fara kërkonte tokën
Filizat të diellit ngrohtësi
Në horizonte ligësia zgërdhihej
Jargë pabesie spërkatnin Shqipërinë
Na ishte njëherë si tani*

Po për të nesërmen
Kush e di

Te kalaja

Zonjë hijerëndë
Duket Emona
Kur e vështroj nga kalaja

Në majën e pirgut
Dallos shkronjën e emrit tim

Ndër gështenja
Dëgjoj këngë zogjsh
Si në Kosovë

Gatë në fund jam

Në fushat e dimrave
Acari më ngrin
Edhe një pikë gjaku më ka mbetur
Deri të pranveron dielli

Afër

Unë edhe ti
Nën një strehë qielli
Aq afër
Dëshira fërfërinë
Por nuk flasim
Krenarinë
Nuk duam
Ta vrasim

Mos

Mos me lëndo
Se flutur bëhem
E më merr qielli

*Mos me përbuz
Pse urrejtjes
Ngjyrën nuk ia njoh*

*Mos ik
Kur mbi dhembje
Dashurinë e përgëdheli*

*Rri me mua
Ta ngjyrojmë
Ditën*

Poezi »Rozafa«, Prishtinë 2007

P Ë R M B A J T J A

DANS KORBASH

1. *Dans korbash*
2. *Plagët e gjalla*
3. *Në krahë engjëjsh*
4. *Në Trieshtë*
5. *Mëkati i bukur*
6. *Reliev zemre*
7. *Filli i ri*
8. *Lutja*
9. *Pafundësia e marrëzisë*
10. *Ëndrra e trishtë*
11. *Vetëm unë e di*
12. *Të pagjeturit*
13. *Dhembje malli*
14. *Ecja monotone*
15. *Lumi*

VDEKJA E DITËLINDJES

16. *Në vend të parathënies*
17. *S'të pash më*
18. *Dheu atdhe*
19. *Unë gruaja*
20. *Mesazh në telefon*
21. *Jeta*
22. *Larg teje*

23. *Qartësi*
24. *Vdekja e ditëlindjes*
25. *Nëna ime rruzare*
26. *Kënga me nota dielli*
27. *Zbrazëtirë*
28. *Meditim*
29. *Ik*
30. *Historia*
31. *Piktura*
32. *Gjëma*
33. *Shiu*

KOHË KUTURU

34. *Kuturu*
35. *Kali i Trojës*
36. *Rizgjimi i bukur*
37. *Mbyllur në kujtim*
38. *Fjala e papagallit*
39. *Përjetësi kënge*
40. *Dëshirat*
41. *Perëndi njeri*
42. *Çast*
43. *Krahasim*
44. *Ecje nëpër qiell*
45. *Pse*
46. *Kur jam me ty*
47. *Kohët*
48. *Tek kalaja*
49. *Gati në fund jam*
50. *Afër*
51. *Mos*

© *Pashtriku.org*

Një mendim kritik që shpërfaq përmasën e botës shpirtërore të skalitur në poezinë e Elife Luzhës.

**POEZITË E LUZHËS S'MUND T'I KALOSH
ME PËRGJUMJE, SEPSE ATO TË ZGJOJNË**

Duke lexuar vargje dhe poezi të Elife Luzhës nga libri
“Vdekja e ditëlindjes” Rozafa, Prishtinë, 2007.

Shkruan: Mr. Ismail Sylva

Duke e lexuar librin me poezi të autores **Elife Luzha** “**Vdekja e ditëlindjes**” më hyri në shërbim një thënie e semiologut dhe njëres nga mendjet më erudite të bashkëkohësisë sonë, **Umberto Eko**. “**Barra e leximeve**” sipas tij është edhe një kusht më shumë për njohjen më të plotë të prodhimit intelektual të njerëzimit.

Pranëvënia e fjalëve

Mbi këtë parim lexova secilin varg të librit, dhe nga “**Vdekja e ditëlindjes**” veçova gjithçka që më jep arsye të flas për vlerën e poezisë së autores Luzha. Së pari desha të veçoj mikrostrukturën e vargut, dhe së dyti, brenda përmbajtjes së librit të përzgjedh “**antologjinë**”. Është interesante se nga leximi me nënvizime, lapsi u ndala në **tetë mikrostruktura**, që do të lexohen më poshtë. Po ashtu, brenda librit u krijua miniantologjia prej tetë poezive, që sipas mendimit dhe shijes sime meritojnë një lexim eseistik. Aftësia e gjuhës artistike qëndron në faktin e **pranëvënies së fjalëve** që krijojnë dhe arrijnë domethënie lirike, estetike. Një dokument i nxjerrë nga zyra e shërbimit civil do të ishte i përkryer nga aspekti formal, (certifikatë lindjeje, kurorëzimi, vdekjeje, pasaportë, qoftë edhe e UNMIK’ut) nëse me saktësi aty ku shkruan emri shkruhet drejt emri i njeriut, pastaj mbiemri, ditëlindja dhe një vulë zyrtare. Por, në saktësinë dhe përkryerjen poetike kemi tjera rregulla, tjera kritere. Libri që po promovohet na bind se krijimi letrar është fushë ku fërkimi i fjalëve krijon **shkëndija lirike**, dhe aftësia shprehëse e gjuhës shqipe nuk do të shterrë asnjëherë. Për ata që kanë dije të specializuar për mikrostrukturën e tekstit, për bukurinë stilistike të fjalëve shqipe, për aftësinë shprehëse të sintagmave, tetë shembujt e mëposhtëm janë si gurë të çmuar, margaritarë poetikë.

1. “**Pabesia mpreh dhëmbët**” (**Dans korbash**)
2. “**Më lejo ta heq mallin / Si shaminë ime ëmë**” (**Në krah engjëjsh**)
3. “**Hija e zhgënjimit më ndjek**” (**Lutje**)
4. “**E ne flemë mbi tmerrin**” (**Pafundësi e marrëzisë**)
5. “**Në lajthitje ëndrrat / Bimojnë dhembje**” (**Të pagjeturit**)
6. “**Majat e maleve / Me parzmën time i kam mprehur**” (**Jeta**)
7. “**Si gazele dashuria ime / Në fushën e pikëllimit shtrirë**” (**Larg teje**)
8. “**Vetmia më dogji / Duke kërkuar njeriun**” (**Fjala e papagallit**)

Miniantologjia

Janë gjithashtu tekstet e tetë poezive që shquhen me koherencë kuptimore dhe ndërtim artistik të baraspeshuar me sensin e masës, dhe **nuk ka mundësi t’i kalosh me indiferencë**

estetike, as me përgjumje intelektuale, sepse ato të zgjojnë. Ajo që është bërë rregull i marketingut në botën e konsumit të gjerë, për ta reklamuar qoftë edhe një detergjent si më të zgjuar, më ekonomik dhe më aktiv, nuk po ndodh në botën e artit nga mendimi kritik për të shpërfaqur vlerat estetike të një libri të arrirë, të një mendimi poetik, të disa vargjeve apo edhe një poezie të vetme, e cila zbulon një trajtë të përmasës së shpirtit njerëzor, një ide, vuajtje, imazh ose një përjetim të botës nëpër membranën e ndjeshme të botës shpirtërore.

Nuk do të lë pa veçuar secilën prej tyre me bazën kuptimore që ia ofron lexuesit të kujdesshëm, dhe sidomos atij profesional. *Poezia, e cila si titull mbështjell edhe përmbledhjen me titull tronditës, tragjik, dramatik dhe fatal “Vdekja e ditëlindjes”,* qëndron më vete si njësi poetike duke dhënë idenë e të pritës së mjegullt, të paqartë. Në këtë pritje përtej gërryerjes fizike të njeriut është një plagë e jetës shpirtërore që *“thepon zemrën”* e njeriut. Kur në botë mungon hapësira e lumturisë, ajo dhembjes e rrethon atë, sipas ligjit të njohur të shkencave fizike se në këtë botë asgjë nuk shtohet, asgjë nuk humbet, veçse shndërrohet (transformohet)

“Nëna ime” është poezi e toneve të ngrohta, me nota refleksive, shprehje e një dashurie dhe respekti pa patetikë, por me konfirmime të plota për dashurinë universale ndaj nënës, me vençatinë autoriale të dashurisë ndaj nënës së *“takimeve të mallta”,* duke përmbyllur idenë se nëna është sinonim i shqetësimit dhe flijimit për krijesat e veta.

“Këngë me nota dielli” ta kujton poezinë *“Motive me diell”* të Ismail Kadarese. Derisa ai e udhëzon piktorin që të përjetësojë në pëlhurë motive me diell, para rënies së territ (supozojmë para se të vdes) autorja Luzha midis botës së kontrasteve të fuqishme (qyqes, korbit, gjarpërit) ka intencë estetike këngën si *“komponim dashurie me nota dielli”.*

Poezia **“Ik”** e ruan mirë gradacionin e rrëfimit lirik. Përgjithësisht më mirë se kudo është shpërndarë edhe leksiku poetik i saj. Fjalët dhe togfjalëshat: kujtim, rrënjë zemre, ëndrra, dhembje, pasqyrë dielli, mëngjes, vesë, fole e thurur etj. janë qarku semantik i autores, që në tërë librin veçsa përpunohet dhe nuancohet me nënvariate të ndryshme për t'i dhënë trajtë vuajtjes shpirtërore dhe vetëshpjegimit poetik.

Poezia **“Historia”** është një kredo e autores për atë që aq me bujë e ka proklamuar njohja teorike si raport midis individuale dhe universale, midis relacionit njeriu dhe atdheu. Është krenaria romantike dhe nostalgjia ndaj atdheut, ndaj së kaluarës sonë krenare (paradoksalisht ndonjëherë edhe boshe). Çiltërsia e autores karshi atdheut është më e fuqishme se membrana artistike me të cilën mëton ta ravijëzojë.

Poezia **“Kali i Trojes”** ka arritur që ta jap bukur idenë se më e rëndë se dhuna është vetëmashtrimi. Nëse **“Laokoonti” i Kadarese** kulmon me idenë se më tragjike është indiferenca ndaj krimit se sa vetë krimi, autorja sublimon tragjikën e trojanëve:

Në logun e betejës

Nuk vdiqën

Me kalin e vdekur

I vranë.

Poezia **“Dëshirat”** ruan shtrirjen spontane, të pashpifur si ndjenjë dhe mendim për ëndrrat jetësore të autores. Aty del në pah dashuria ndaj atdheut e qartë dhe intime, pa stërhollime stilistike. Dhe poezia e tetë **“Krahasim”**, e ndërtuar mbi antinominë, më shumë se realizim artistik, arrin të sfidojë dy krahasime midis lotit dhe detit, me të parin autorja peshon mallin, me të

dytin zgjeron zemrën. Pa dyshim një figurë e mirë më shumë meditative se sa e arrirë artistikisht.

Në vend të përmbylljes

Duke shprehur keqardhje që nuk po kam mundësi ta lexoj vetë këtë tekst, shumë të nderuar pjesëmarrës në këtë promovim të librit, e nderuara familje Luzha më lejoni që këtë shkrim ta përmbyll me një koment të lirë për mendimin e [Artur Shopenhaurit](#), i cili thotë se *gjenitë janë të trishtuar*. Nuk është fjala për kuptimin strikt të gjeniut, por është fjala për atë komunitet njerëzish të botës shpirtërore, që jetën e përjetojnë me vuajtje dhe gërryerje të thella psikologjike. *Në këtë komunitet padyshim vendin e ka autorja e nderuar Elife Luzha*. Autores i them se të jesh idealiste në tërë shekullin e jetës është ushtrimi më i rëndë i të mbeturit e njëjtë. Jeta jonë është si Prometeu i mitologjisë antike, që ndër sy t'i ndërron mijëra pamje, mijëra fytyra. Prandaj është krejt e natyrshme që në librin tuaj ka aq ankth, aq shqetësim. Ata që kanë prirje për ta përjetuar shumë shpirtërisht realitetin, botën në të cilën ka kaq kufizime, padrejtësi, mosmirëkuptim dhe barbari, natyrisht se nuk mund të mos jenë të trishtë dhe sentimentalë. *Barbaria moderne është forma më shtypëse e njeriut*. Prandaj do të vazhdosh të jeshë e vetmuar, ashtu siç shkruan në poezinë tënde *“të digjesh, duke kërkuar njeriun”*.

Prishtinë, 26 tetor 2007